

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Kylän Olohuone –
yhteisöllisyyttä kylähankkeella**

Anna Uusitalo

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko (210op)

09 / 2014

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Anna Uusitalo	Sivumäärä 41 ja 1 liitesivu
Työn nimi Kylän Olohuone – yhteisöllisyyttä kylähankkeella	
Ohjaava(t) opettaja(t) Reijo Viitanen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Läyliäisten kyläyhdistys ry	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa selonteko hanketyöskentelystä eri vaiheineen. Siinä on arvioitu myös Kylän olohuone -hankkeen mahdollisuuksia ja tuloksia yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistämisessä. Työn tilaajana toimi Läyliäisten kyläyhdistys ry, jonka kyseinen Kylän olohuone -hanke on.</p> <p>Opinnäytetyö antaa esimerkkejä ja näkökulmaa alalla työskenteleville hanke- ja nuorisotyöntekijöille. Työ on lisäksi hyödynnettävissä yhdistystoiminnassa ja sen suunnittelussa, esimerkiksi erilaisia projekteja käynnistettäessä. Opinnäytetyö pyrkii myös esimerkin voimalla innostamaan kylä- ja yhdistystoiminnan kehittämiseen ja siihen osallistumiseen.</p>	
Asiasanat sosiaalinen vahvistaminen, ennaltaehkäisy, yhteisöllisyys, osallisuus, yhdistystoiminta	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Anna Uusitalo	Number of Pages 41 and 1 appendix page
Title Kylän Olohuone - Village community project	
Supervisor(s) Reijo Viitanen	
Subscriber and/or Mentor Läyliäisten kyläyhdistys ry	
Abstract <p>The goal of the thesis was to make a research about the project work. The thesis includes also estimation of the improvement of community and involvement. The thesis concerns Kylän olohuone - project of Läyliäisten kyläyhdistys ry.</p> <p>The thesis gives examples and different kinds of point of views for project- and youth workers. The work is beneficial for the association work – when starting new projects, for example. The thesis aims to excite developing and participation in village communities and association activities.</p>	
Keywords social empowerment, prevention, community, involvement, association activity	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN	8
2.1 Hankkeen toimijat	8
2.2 Hankesuunnitelma ja tavoitteet	10
2.3 Rahoitus	12
2.4 Tila	13
3 TOIMINNAN VAKIINTUMINEN	14
3.1 Nuorisotilatoiminta	15
3.2 Muu toiminta	16
4 SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN	19
4.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys	20
4.2 Aktivointi	23
5 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	25
5.1 Arviointi ja havainnointi	25
5.2 Palautteet	28
5.3 Toiminnan jatkuvuus tulevaisuudessa	30
6 POHDINTA	32
6.1 Johtopäätökset	34
6.2 Opinnäytetyön prosessista	35
LÄHTEET	37
LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tilaaja, Läyliäisten kyläyhdistys ry, on yli 20 vuotta sitten perustettu yleishyödyllinen yhdistys, joka pyrkii sidosryhmälähtöisesti kehittämään Lopen kunnassa sijaitsevan Läyliäisten kylän asukasviihtyvyyttä, palveluja, harrastusmahdollisuuksia ja työllisyyttä. Yhdistys järjestää erilaisia tapahtumia ja toimintaa, osallistuu kylän asioista tiedottamiseen sekä huomioi ympäristön viihtyvyyden.

Läyliäinen kuuluu Kanta-Hämeeseen ollen Lopen kunnan kylistä kaikkein eteläisin. Lähimmät kaupungit Läyliäisistä katsottuna ovat Karkkila, Hyvinkää ja Riihimäki. Vaikka suurempiin keskuksiin ei kohtuuttomasti matkaa olekaan, löytyy myös Läyliäisten kylältä hyvät peruspalvelut, kuten kaksi ruokakauppaa, rautakauppa, kukka-kauppa ja puutarhoja, kaksi ravintolaa, Neste-huoltoasema, pankkiautomaatti, käsityökauppa, kirpputori, asiamiesposti, matkahuolto, parturi-kampaamo ja takseja. Kylällä on lisäksi kaksi päiväkotia ja alakoulu sekä neuvola.

Läyliäisten kylä houkuttelee enenevässä määrin lapsiperheitä mm. pääkaupunkiseudulta asumaan maalaisympäristöön hyvän tonttitarjonnan, koulun, päiväkotien ja muiden palvelujen ansiosta. Monet lapsuutensa ja nuoruutensa Läyliäisissä viettäneet jäävät tai palaavat myös juurilleen perustaessaan omaa perhettään.

Opinnäytetyöni käsittelee Läyliäisten kyläyhdistyksen Kylän olohuone -hanketta, joka perustuu kylätoiminnan kehittämiseen sekä yhteisöllisyyden lisäämiseen.

Kansalaistoimintaan osallistuminen tarjoaa kuin huomaamatta oppimiskokemuksia edistäen näin kansalaisten valmiuksia toimia (Nivala 2010, 106). Kylätoiminta pyrkii kokoamaan kyläläiset yhteen yhteisten asioiden ympärille, jotka voivat liittyä esimerkiksi vapaa-aikaan, palveluihin tai ympäristöön. Kylätoiminnan tulisi koskettaa kaikkia vapaaehtoisuuteen perustuvasti, mutta mukaantuloon kannustaen. Kylähenki ja kyläläisten itsetunto kohenevat omatoimisuuden ja omien asioiden ajamisen kautta. Voima, jolla kylän kehittäminen lähtee käyntiin, on löydyttävä kylän sisältä. Kylätoimintaa on kuitenkin tuettava myös kylän ulkopuolelta. (Hautamäki 1979, 10-11 & 128.)

Uusia projekteja ja projektitoimijoita esiintyy nykyään enenevässä määrin ja rahoitettavia tahoja on myös yhä enemmän. Projektitoimintoja käynnistellään monilla eri tasoilla, kuten globaalisti, valtakunnallisesti tai kyläyhteisöllisesti. Syrjäkylien palvelutarjonnan elvyttäminen on esimerkiksi yleinen projektitoiminnan tavoite. (Bardy, Heino & Salmi 2001, 103.) Pienten kylien ahdinkoa sekä tästä kumpuavaa aktiivisuutta kyläläisten keskuudessa osoittaakin, että myös Läyliäisten naapurikylissä Vihtijärvellä Vihdin kunnassa ja Vaskijärvellä Karkkilan kaupungissa, on toteutettu samankaltaiset hankkeet:

Vihtijärvi valittiin vuoden uusmaalaiseksi kyläksi vuonna 2010 ja kylää kehitetään aktiivisten kyläläisten yhteisöksi. Vihtijärveläiset pelastivat kyläkoulunsa toiminnan lahjoitusten, yksityisen lainan sekä talkootyövoiman avulla. Koulussa jatkui opetus ja sen tiloihin on järjestetty myös koululaisten iltapäiväkerhotoimintaa sekä puitteet kokoontumiselle eli kylätalotoiminnalle. (YLE Helsinki 2010.) Vaskijärvellä on puolestaan onnistuttu perustamaan kyläläisten kokoontumispaikaksi kyläaitta, jossa kesäviikonloppuisin toimii vapaaehtoisvoimin myös suosittu kahvila. Aitan kunnostus on toteutettu osittain talkoovoimin ja osittain POMO+ -rahoituksella. (Vaskijärveläiset ry.)

Myös Lopella useammalla kylällä toteutetaan aktiivista hanketoimintaa kylien kehittämiseksi. Esimerkkeinä tästä Vojakkalan kylä, joka nimettiin vuoden 2014 Hämäläiseksi Kyläksi mm. tanssilavaperinteen vaalimisesta sekä kylätuvan perustamisesta, johon saatiin rahoitusta EMO ry:n kautta. (Vojakkalalaiset ry.) Myös Sajaniemen kylässä on aloitettu mittava hanke vuonna 2011 vanhassa koulurakennuksessa tapahtuvan hyvinvointi- ja kulttuuritoiminnan sekä rakennuksen ja sen ympäristön ylläpitämiseksi. Hankkeen tavoitteena on edistää mm. kerho- ja yhdistystoimintaa sekä kehittää kylien asukkaiden viihtyvyyttä sekä yhteistyötä. (Sajaniemen Taidemäki ry.)

Uudet ideat ja muiden hankkeiden soveltaminen omiin tarpeisiin saattaa saada kylän kehityksen positiiviseen nousukiitoon, jolloin kyläläisten toiminta muuttuu aktiivisemmaksi ja kylä saa myönteistä huomiota. Kylälle saatetaan saada lisäksi uusia työpaikkoja sekä asukkaita. (Hautamäki 1979, 12.)

Kylien merkitys on tuntunut jo vuosikymmeniä vähenevän mm. kaupungistumisen syystä; ihmiset samastuvat keskuksiin. Kuitenkin samanaikaisesti ja varsinkin viime aikoina maaseudun kehittämiseen on alettu kiinnittää enemmän huomiota. Turvalli-

seksi asuinympäristöksi koettu maaseutu on saanut asukkaitaan aktivoitumaan oma-toimisuuteen ja kylätoiminnan elvyttämiseen. Talkoohenkeä on herätelty ja myös kunnat tukevat usein kyläläisiä tavoitteissaan. (Hautamäki 1979, 19.) Kylissä on vielä nähtävissä yhteisöllisyyttä perheen, naapuruuden ja ystävyyden kautta kun taas kaupungeissa eletään lähinnä yhteiskuntamuotoisesti (Kurki 2008, 52).

Keväällä 2012 järjestetyssä Läyliäisten kyläkokouksessa kyläsuunnitelman päivittämiseksi oli mukana laaja edustus niin asukkaita, yhdistyksiä kuin yrityksiäkin. Päivittämisen yhteydessä kylän suurimmaksi ongelmaksi todettiin katoava yhteisöllisyyden tunne sekä yhteisen tekemisen ja kokoontumispaikan puute. Parhaaksi ratkaisuksi todettiin kylän yhteisen olohuoneen ts. kylätalon, perustaminen ja tästä hankesuunnittelu lähtikin käyntiin. Olohuoneen oli tarkoitus toimia kyläläisten kokoontumispaikana, harraste- ja nuorisotilana, infopisteenä sekä kyläkahvilana. Yhdistystoiminta ja sen mahdollisuudet haluttiin myös tehdä kyläläisille tutuiksi ja saada mahdollisesti uusia aktiivisia jäseniä tämän kautta mukaan kylätoimintaan. Kyläyhdistys kun on jo kauan käsittänyt ainoastaan noin kymmenisen aktiivista jäsentä.

Olen ollut hankkeessa alusta lähtien mukana ja opinnäytetyöni seuraa, raportoi ja arvioi hankkeen vaiheita sekä sen etenemistä. Hankevetäjän roolini tarjoaa mahdollisuuden sisällyttää opinnäytetyöhön käytännön kokemusta ja havainnointia, jota peilaan käyttämästäni lähdekirjallisuudesta saatuun tietoperustaan. Tarkoitukseni on tuottaa kyseistä hanketta esimerkkinä käyttäen malli ja selvitys hanketyöskentelystä sen eri vaiheineen ja vaikutuksineen näkökulmanaan yhteisöllisyys ja osallisuus. Opinnäytetyöni antaa esimerkin voimalla eväitä kehittävään projektitoimintaan ja uuden luomiseen muissakin yhteisöissä. Voisikin siis puhua tapaustutkimuksesta, sillä tätä tiettyä tapausta tutkiessa ja havainnoidessa, taustalta voi löytyä myös yleisempää tietoa ja yhteyksiä laajempiin tutkimuksiin.

Läyliäisten Kylän olohuone -hankkeella pyritään sosiaaliseen vahvistamiseen eli syrjäytymisen ehkäisyyn sekä osallisuuden tunteen lisäämiseen kyläläisten keskuudessa. Yhteistoiminnan ja yhteisöllisyyden tuottaminen on koettu tärkeäksi. Näin ollen opinnäytetyöni käsittelee tätä teemaa ja tavoitteiden toteutumista hanketyöskentelyn mallinnuksen rinnalla. Tutkimusongelmani onkin kyseisen hankkeen mahdollisuudet yhteisöllisyyden lisäämiseksi. Aihe on tärkeä ja ajankohtainen julkisten resurssien

pienentyessä ja kuntauudistusten vallatessa keskustelua. 2000-luvulla huudellaan myös aktiivisen kansalaisuuden perään, sillä esimerkiksi järjestötoimintaan osallistuminen on Suomessa vähäisempää kuin muissa Pohjoismaissa (Niemi 2010, 65). Kylätoiminnan ja vapaaehtoistyön tärkeys ja korvaamattomuus korostuu koko ajan entistä enemmän. Opinnäytetyöni ammentaa kuitenkin tietoa myös työelämän toimijoille, kuten hanketyöntekijöille, järjestövastaaville tai kyläkoordinaattoreille.

Kylän olohuone -hankkeen virallinen toteutus alkoi vuoden 2012 lopulla rahoituksen selvittyä. Hanke on käynnissä edelleen ainakin vuoden 2014 loppuun saakka sille saadun jatkoajan turvin. Opinnäytetyöni tarkastelee hanketta sen alusta, jo suunnitelluvaiheesta alkaen, tähän viimeiseen syksyyn asti. Myös toiminnan ylläpidosta ja jatkuvuudesta tulevaisuudessa on lopuksi pohdintaa ja näkemyksiä.

2 TOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN

”Kylän kehittäminen on sarja toisiinsa liittyviä ja toisiaan vahvistavia toimenpiteitä” (Hautamäki 1979, 80). Kylän olohuone -hankkeen voi nähdä olevan yksi toimenpide kylän kehittämiseksi sisältäen toisaalta monenlaisia toimenpiteitä jo itsessäänkin palvelujen ja yhteistoiminnan edistämiseksi.

2.1 Hankkeen toimijat

Kuten edellä on mainittukin, keväällä 2012 todettiin uuden kehittämishankkeen käynnistäminen ratkaisuksi aikaansaada yhteinen kokoontumistila Läyliäisten kylälle. Kylän olohuone -hankkeen käynnistäjänä ja ylläpitäjänä Läyliäisten kyläyhdistys ry alkoi selvittää mahdollisia yhteistyötahoja ja rahoittajia. Rahoitusta päätettiin hakea Eteläisen maaseudun osaajat EMO ry:n kautta. Myös Lopen kunta nähtiin mahdollisena rahoittajana tai muunlaisena yhteistyökumppanina.

Yhteisöpedagogin opintoni saivat mielenkiintoni heräämään myös yhdistystoimintaa kohtaan ja päätin ottaa yhteyttä ja pyrkiä tutustumaan Läyliäisten kyläyhdistyksen

toimintaan vuonna 2012. Olen asunut koko ikäni Läyliäisissä ja yhdistystoimintaan tutustumisen lisäksi halusin osallistua oman asuinpaikkani kehittämiseen. Kuulin kyläyhdistyksen pyrkimyksistä elvyttää nuorisotilatoiminta omalla kylällä ja suunnitelmista hankkeen käynnistämiseksi tämän toteutumiseksi. Asia alkoi kiinnostaa minua sekä opintojeni että kyläläisen roolista. Lähdin toimintaan mukaan kyläläisenä halusta auttaa ja osallistua. Hieman myöhemmin muotoutui ajatus opinnäytetyön toteuttamisesta hankkeeseen liittyen.

Kyläyhdistyksen jäsenet ottivat hankeasian työn alle ja hankehakemusta, suunnitelmaa ja budjettia hiottiin tarkoin yhteistyössä. Itse olen ollut työskentelyssä myös alusta asti mukana. Hankesuunnitelmien valmistuttua ja rahoitusta saatua sain tarjouksen ryhtyä hankkeen vetäjäksi, hain paikkaa ja sain sen.

Projektiorganisaatiomme käsittää lähinnä hankevetäjän sekä kyläyhdistyksen puheenjohtajan, jonka kanssa teen tiiviisti yhteistyötä. Lisäksi pari kyläyhdistyksen jäsentä on ajoittain osallistunut hankkeen suunnitteluun ja ideointiin sekä auttanut toiminnan järjestämisessä. Muuten kyläyhdistyksen voi nähdä olevan kohdeorganisaatio, jonka toimintaa ja palveluita hankkeella pyritään kehittämään.

Hankevetäjän roolini korostui hankkeen etenemisessä käytännössä. Olen hoitanut esimerkiksi nuorisotilatoiminnan ja kesäkioskitoiminnan järjestämisen lähestulkoon yksin. Toki olen apua saanut ja tiettyjä toimia delegoinut eteenpäin, mutta toimintojen organisointi ja toteutuminen ovat olleet vastuullani.

Erilaisten hankkeeseen liittyvien hakemusten ja raporttien kirjoittaminen ja lähettäminen on kuulunut tehtäviini kyläyhdistyksen puheenjohtajan kanssa yhteistyössä. Kirjanpidolliset työt ovat olleet puheenjohtajan vastuulla.

Opinnäytetyöhön sain paljon käytännön näkökulmaa omien kokemusteni kautta. Toiminnan järjestäminen sekä hankkeen seuranta ja raportointi opettivat kokonaisvaltaisesti. Näin ollen perehtyneisyys aiheeseen sekä käytännön että teorian pohjalta auttoi lopullisessa kirjoitusprosessissa.

2.2 Hankesuunnitelma ja tavoitteet

Projektitoiminta pitää sisällään monenlaisia toimintoja. On oltava tietämystä esimerkiksi projektihakemusten laatimiseen sekä tulosten raportoimiseen ja arviointiin. Projektien hallinta on yhä vaativampaa. (Bardy, Heino & Salmi 2001, 103.) Projektilla tulee olla selkeät tavoitteet sekä määrätyt resurssit. Projekti on lisäksi kertaluonteinen ja sillä on oltava oma organisaatio. (Silfverberg 2007, 21.) Rahoituksen hakeminen ja sen myötä hankkeen käynnistäminen edellyttää virallisen rahoitushakemuksen ja hankesuunnitelman laatimista budjetteineen, tavoitteineen, indikaattoreineen ja aikatauluineen. Hankesuunnittelu sisältää myös taustaselvityksiä esimerkiksi tiettyihin kohteisiin liittyen. Tästä on esimerkkinä Kylän olohuone -hankkeessa tehdyt selvitykset ja kartoitukset mahdollisiin vuokratiloihin liittyen. Ensimmäinen versio Kylän olohuone -hankkeen hankesuunnitelmasta lähetettiin EMO ry:lle heinäkuussa 2012, johon vaadittiin lähetettäväksi muutamia lisäyksiä. Marraskuussa 2012 ELY-keskus vihdoin hyväksyi hankkeen korjatun suunnitelman ja rahoitushakemuksen.

Kehittämishankkeen on kohdistuttava jonkin asian kehittämiseen, esimerkiksi uusien toimintatapojen löytämiseen tai jonkin prosessin käynnistämiseen tai kehittämiseen. Kehittämishankkeen tärkein tavoite ja myös haaste on saada uusi toiminta osaksi perustoimintaa, eli vakiinnutettua se pitkäaikaisemmaksi jos se sellaiseksi on tarkoitettu. Tavoitteet kannattaa pitää realistisina siten, että hanke on mahdollista toteuttaa ja tavoitteet saavuttaa. (Silfverberg 2007, 23 & 28.)

Hankesuunnitelmassa kuvattiin tarpeita hankkeen toimenpiteille sekä sen tavoitteita. Läyliäisten kylän identiteettiä oli tarpeen parantaa yhteisen kokoontumispaikan myötä. Kylän olohuoneesta oli tavoitteena rakentua kylän monitoimipiste, jonka ansiosta yhteisöllisyys kyläläisten kesken lisääntyisi ja uudet asukkaat integroituisivat kyläyhteisöön sekä eri yhdistysten toiminta tulisi tutuksi. Tavoitteena oli järjestää toimintaa syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja osallisuuden vahvistamiseksi mm. nuorisotilatoiminnan ja työllistämisvaroin järjestetyn työpaikan muodoissa. Tulevan tilan varalle oli suunnitteilla paljonkin toimintaa, kuten vapaa-ajan toimintaa 12-17-vuotiaille sekä alakouluikäisille. Lisäksi ikääntyvät, lapsiperheet ja kylän eri järjestöt pyrittiin ottamaan huomioon kyseisen monitoimipisteen tarjonnassa. Hankkeen päätavoitteena

onkin kylän eri-ikäisen väestön yhteistoiminnan kehittäminen ja me-hengen lisääminen.

Ideointi ja tavoitteet ovat hanke- ja kyläyhdistystoiminnassa keskeisiä menestystekijöitä. Ideoiden pohjalta on löydyttävä tarpeeksi tietoa sekä kokemusta ja tavoitteiden on oltava selviä ja arvokkaiksi koettuja. (Hautamäki 1979, 76.) Lisäksi järjestötoiminnan kannattaa suuntautua paikallisiin tarpeisiin ja tavoitteisiin, sillä yksilöt samaistuvat ja osallistuvat helpommin paikalliseen kehittämiseen kuin laajempiin valtakunnallisiin prosesseihin (Viitanen 2007, 277).

Tavoitteiden toteutumiseksi hankkeen budjettiin oli laskettu palkka hankevetäjää varten. Myös vapaaehtoisten panos kyseisessä hankkeessa on ollut korvaamattoman arvokasta. Palkkauksen lisäksi budjettiin oli laskettu vuokrat, ostopalvelut, muut kulut ja vastikkeettoman työn vähittäismäärä. Muun muassa tilan kunnostus ja nuorisotilavalvonnat oli tarkoitus toteuttaa talkootyönä, eli vastikkeettomasti.

Hankkeen kesto oli suunnitelmassa arvioitu elokuusta 2012 joulukuuhun 2013. Tähän myönnettiin kuitenkin jatkoa vuodeksi eteenpäin, sillä rahoitusta oli jäljellä ja kaikkia tavoitteita ei ollut vielä toteutettu. Toiminta oli oikeastaan saatu vasta kunnolla käyntiin vuoden 2013 loppuun mennessä.

Hankesuunnitelma toimii pohjana rahoituksen hakemiselle sekä hankkeen johtamiselle. Hankkeen toteutusta on seurattava ja arvioitava jatkuvasti. Jos huomataan, etteivät suunnitelmat johdakaan tavoitteiden saavuttamiseen, on suunnitelmiin tehtävä muutoksia. Muutoksista sovitaan aina rahoittajan tai ohjausryhmän kanssa. (Silfverberg 2007, 30 & 34.) Kylän olohuone -hankkeen hankesuunnitelmaan tehtiin muutoksia kahvilatoimintaa koskeviin suunnitelmiin liittyen keväällä 2014. Kahvilatoiminta päätettiin korvata kesän mittaisella kioskitoiminnalla palvelun kysynnän määrittämiseksi ja lisäksi työntekijät palkattiin hankerahoituksesta, jota oli tähän tarpeeseen riittävästi jäljellä. Asiasta keskusteltiin ja pyydettiin ohjeistusta EMO ry:ltä ja suunnitelman muutos oli mahdollinen siten, kuten sen esitimme, mutta muutokset kirjalliseen hankesuunnitelmaan tuli päivittää.

2.3 Rahoitus

Rahoitus on keskeinen osa kyläyhdistysten työtä niin hankkeissa kuin muussakin toiminnassa, sillä tuloksellinen toiminta ja kehittämistyö vaativat rahaa. Pelkkä talkootyö tai aloitteet kunnalle eivät riitä. (Hautamäki 1979, 70.)

Ilman jonkin muun tahon rahallista tukea Läyliäisten kyläyhdistys ei olisi luonnollisesti yksin pystynyt suoriutumaan hankkeen aloittamiskustannuksista, joten rahoituksen hakeminen ja saaminen olivat edellytyksiä hankkeen käynnistämiseksi.

Myönteisen rahoituspäätöksen Läyliäisten kyläyhdistys ry sai hankkeelleen marraskuun 2012 alussa EMO ry:n kautta Hämeen ELY-keskukselta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta. Hanke kuuluu Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan, jonka toimintalinjana on maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen. Rahoitus koostuu julkisen rahoituksen ja yksityisen rahoituksen osuuksista. Rahoituspäätös mukaili suoraan hankesuunnitelmaan kirjattua kustannusarviota ja rahoitussuunnitelmaa. Yhteensä kokonaisrahoitukseksi oli laskettu 27 920,00 euroa, josta julkinen rahoitus olisi yhteensä 25 128,00 euroa ja yksityinen rahoitus 2 792,00 euroa. Näin rahoitus oli jaoteltu hakemuksessa ja näin se hankkeelle myönnettiin myös lopullisessa päätöksessä. Rahoituksen ollessa esimerkiksi EU-rahoitusta, kuten kyseisessä hankkeessakin on, solmitaan rahoittajan kanssa rahoitussopimus, joka määrittää rahoituksen rajat ja menettelytavat (Silfverberg 2007, 41).

Projektirahoitusta on yleensä melko helpostikin ja runsaammin saatavilla, mutta pidempikestoisen rahoituksen saamista rajataan koko ajan enemmän (Silfverberg 2007, 23). Lisäksi kolmannen sektorin apu palvelujen järjestämisessä julkisen sektorin rinnalla tuntuu olevan odotettua ja tärkeää, mutta kuitenkin samanaikaisesti tämän mahdollisuuksia koko ajan heikennetään. Syynä tähän on esimerkiksi kilpailulainsäädäntö, jonka mukaan sellaista toimintaa ei voida rahoittaa, joka kuuluu julkisen sektorin piiriin tai joka voitaisiin toteuttaa yksityisesti. Sillä ei ole väliä, vaikka kunnalla tai yksityisellä sektorilla ei olisi aikomustakaan kyseistä toimintaa järjestää. (Eräsaari 2011, 46.) Tästä syystä toiminnan jatkuminen hankerahoituksen loppuessa vaatiikin tarkkaa suunnittelua. Tavoitehan olisi, että toiminta jatkuisi vakituisena projektin pää-

tyttyä eikä se olisi riippuvainen projektista ja projektirahoituksesta (Silfverberg 2007, 30).

Myönnettyä rahoitusta saa hankkeen tarpeisiin hakea EMO ry:ltä takautuvasti maksuhakemuksilla pitkin hankkeen toteutusta. Tuen saamisen edellytyksenä on, että hanketta on toteutettu tuen myöntämiseksi asetetuilla ehdoilla. Rahoituksen saamiseksi on esitettävä selvitykset kustannusten kohdentumisesta tuetun hankkeen tarpeisiin. Myös väliraportointia on toteutettava maksuhakemusten yhteydessä. Myönnettyä rahoitusta ei siis hankkeelle suoraan anneta, vaan osissa hankkeen edetessä ja kustannusten karttuessa. Rahoituseriä tulee hakea erillisellä maksuhakemuslomakkeella sitä mukaa kun kustannuksia halutaan saada takaisin. Tässä Lopen kunta tuli avuksi ja myönsi Läyliäisten kyläyhdistykselle tilapäisrahoitusta kyseiseen Kylän olohuone - hankkeeseen. Lopen kunta myöntää lainaa loppilaisille Leader-hankkeille. Lainaa myönnettiin 25 000,00 euroa, joka tulee maksaa takaisin viimeistään hankkeen päättyessä ja rahoitusta saadessa ELY-keskukselta.

Myös kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi on myöntänyt kyläyhdistykselle kaksi kertaa hankkeen aikana tukea hankkeen budjetin ulkopuolisiin menoihin, kuten television ja PlayStationin hankintaan sekä muuhun kyläyhdistyksen yleishyödylliseen toimintaan, kuten ympäristön viihtyvyyden kohentamiseen.

2.4 Tila

Kunnan toimesta vuoteen 2008 asti toiminut nuorisotila Läyliäisissä oli erittäin merkittävä ja suosittu kohtaamispaikka kylän nuorisolle, mutta toiminta jouduttiin lopettamaan käytöstä riippumattoman vesivahinkotapahtuman vuoksi. Tämän jälkeen kunta totesi tilat käyttökelvottomiksi nuorisotoimintaan. Kunta on myös sittemmin linjannut nuorisotilatoimintansa keskittymään lähinnä Lopen kirkonkylälle, joten tarpeelliseksi koettu tilatoiminta oli järjestettävä Läyliäisissä muilla keinoin. Tilanne oli toistaiseksi hyväksyttävä ja tartuttava kyläyhdistyksen voimin toimeen, vaikka kunnallisesta nuorisotyöstä nipistämisen voikin nähdä säästävän lyhyellä muttei pitkällä tähtäimellä. (Bardy 2001, 80.) Kuten Eräsaarikin toteaa, nykyisten käytäntöjen vallitessa vain niille annetaan, joilla jo on (Eräsaari 2011, 51).

Läyliäisten kyläyhdistys ry etsi vaihtoehtoisia tiloja toiminnan uudelleen käynnistämiseksi ja löysikin pari varteenotettavaa vaihtoehtoa vuoden 2012 aikana hankesuunnitelmien kohdennuttua ja rahoituksen varmistuttua. Loppujen lopuksi hankkeen käyttöön oli tarjolla kaksi vuokratilaa, joista toinen oli sopivampi kyläyhdistyksen tarpeisiin. Läyliäisten kyläyhdistys ry on vuokrannut yksityisomistuksessa olevaa tilaa toimintaansa varten alkuvuodesta 2013 lähtien. Tilana toimii vanhan omakotitalomaisen rakennuksen keskikerros, alaltaan noin 80m². Talo on kylällä keskeisellä paikalla ja sillä on juuret pankkirakennuksena ja myöhemmin asuintilana sekä päiväkotina. Tila täyttää erinomaisesti vaatimukset niin viranomaisten kuin hankesuunnitelmankin näkökulmasta. Ennen vuokrasopimuksen allekirjoittamista tilaa kävivät tarkastamassa niin rakennus-, palo- kuin terveystarkastajakin.

Kokoontumistilalle on tiettyjä määräyksiä tilan kuntoon, kokoon ja varusteluun liittyen. Toteutimme vaaditut muutokset, kuten palovaroitinten sekä sammuttimien hankinnat sekä esteettömän kulun sisälle mahdollistavan pyörätuoli- ja lastenvaunurampin rakentamisen. Tilassa samaan aikaan kokoontuvien määräksi tuli päätös 27 henkilöstä, joka riitti hankkeen tarpeisiin hyvin. Tila ei vaatinut suuria muutoksia, ainoastaan perusteellisen siivouksen viranomaisvaatimusten lisäksi. Huonekalut ja astiat kyläyhdistys sai lahjoituksina kyläläisiltä.

3 TOIMINNAN VAKIINTUMINEN

Hankkeen käynnistyttyä huomasin, ettei toiminta saa automaattisesti ja itsellään suurta huomiota tai uusi palvelu ota heti tuulta siipiensä alle. Hankkeen tunnetuksi tekeminen, toiminnan vakiintuminen ja tulosten aikaansaaminen ottaa aikansa. Myöskään kaikkea suunniteltua toimintaa ei pysty heti aloittamaan, vaan on keskityttävä tiettyihin asioihin ja saatava jokin toimimaan ennen seuraavia kokeiluja. Hankkeen alun perin suunniteltu kesto, yksi vuosi, olisi ollut aivan liian lyhyt aika toteutukselle. Tämä olisi pitänyt ottaa huomioon jo alun alkujaan, sillä rahoituksen saatuamme tilan vuokraus ja erinäiset viranomaisten lupa-asiat ja ylipäänsä tilan siistiminen ja

huonekalujen paikalleen laitto veivät yllättävän paljon aikaa. Hankkeille saa kuitenkin rahoituksen riittäessä usein jatkoaikaa, kuten tässäkin tapauksessa kävi.

3.1 Nuorisotilatoiminta

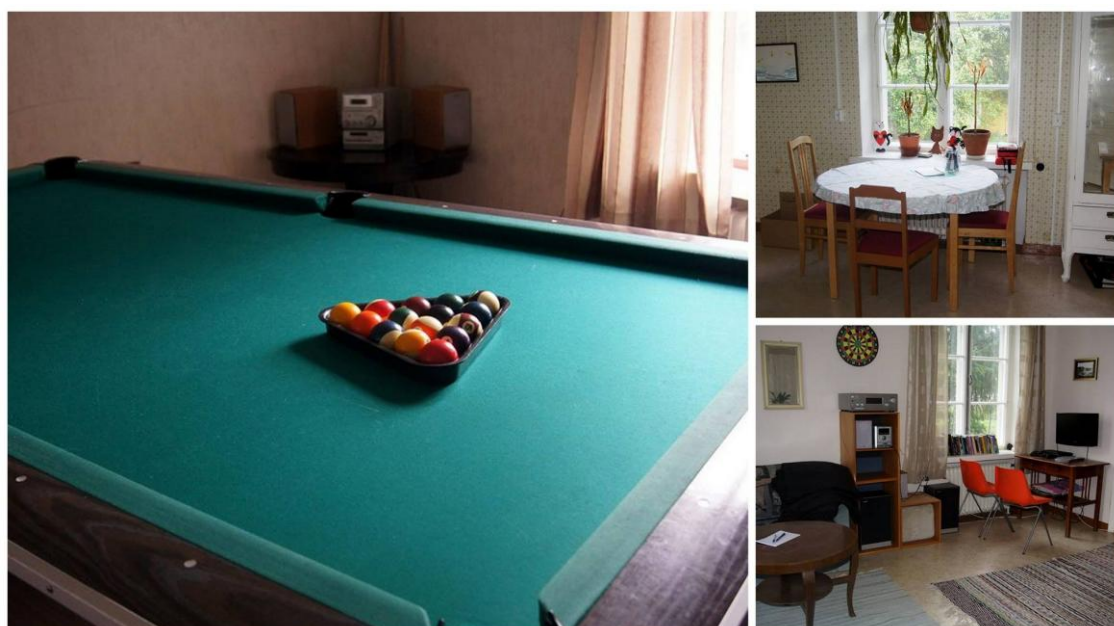
Heti huhtikuun 2013 alusta lähtien torstai- ja perjantai-iltaisina kylän Olohuone on ollut nuorisotilakäytössä ja samoin on tarkoitus jatkaa ainakin vuoden 2014 loppuun asti, jonne toiminta on rahallisesti turvattu. Järjestöjen merkitys on perinteisesti ollut suuri lasten ja nuorten vapaa-ajan toiminnan järjestämisessä (Bardy 2001, 79). Nuortenillat ovatkin olleet kaikkein vakiintunein ja tärkeimpänä pidetty toiminto kyseisessä hankkeessa. Torstaisin tilaa pääsevät käyttämään alakouluikäiset ja perjantaisin 12-17 -vuotiaat nuoret. Ainoastaan kesäajat nuorisotilatoiminta on ollut tauolla ja ensimmäisellä kaudella tila oli juhannukseen asti auki.

Kansalaistoiminnan lähtökohta on vapaaehtoisuus ja mielenkiinto kyseistä asiaa kohtaan (Eskelinen, Gellin & Gretscher ym. 2012, 223). Joukko kyläläisiä aikuisia, lähinnä lasten ja nuorten vanhempia, ovat osoittaneet hankkeessamme vastikkeettoman työn voiman ja mahdollisuuden toteuttaa jotakin merkittävää. Nuorteniltoina tilalla on aina kaksi aikuista valvojaa. Tämä on onnistunut vapaaehtoisten voimin, joita olen onnistunut pitämään ringissä mukana koko ajan parisenkymmentä henkeä, jolloin taakka ei kenellekään koidu liian raskaaksi. Myös osa kyläyhdistyksen jäsenistä toimii vuorollaan valvojina.

Valvojalistojen täyttö, viime hetken peruutukset ja uusien valvojien etsiminen on ollut melko intensiivistä työtä. Kuitenkaan pelkästään kyläyhdistyksen voimin tilaa ei mitenkään olisi pystytty pitämään auki, eikä budjetti olisi riittänyt valvojien palkkaamiseenkaan. Erityisen ylpeitä ja kiitollisia saamme siis olla näistä kylämme vapaaehtoisista toimijoista, sillä kunnan nuorisotyön puolelta ei myöskään ollut mahdollisuutta apua saada valvontoihin. Halusimme kuitenkin pitää mielessä nuorisotyön etiikan, jolloin esimerkiksi kaksi valvojaa iltaa kohden oli edellytys sekä keskinäisen kunnioituksen ilmapiirin mahdollistuminen. Tämän lisäksi tavoitteinamme oli valvojan rooli helposti lähestyttävänä ja turvallisena aikuisena sekä turvallisen ja vapaaehtoisuu-

teen perustuvan toimintaympäristön luojana (Allianssi ry & Nuoli ry). Valvojen perehdyttämiseksi laadin heille ohjeistuksen periaatteidemme perusteella.

Olkkarilla nuoret saavat viettää rauhassa vapaa-aikaansa, mutta kuitenkin valvovan silmän alla. Tilalla voi pelata lautapelejä, biljardia, konsolipelejä, katsella tv:tä, askarrella, lueskella tai vain oleskella ja jutella kavereiden kanssa. Alkukankeuden jälkeen myös yläkouluikäiset ovat ottaneet tilan omakseen. Alakouluikäiset ovat alusta asti olleet erityisen innokkaita kävijöitä Olkkarilla. Tarvetta kyseisenlaiselle toiminnalle siis on.

Olohuone valmiina nuorisoa varten.

3.2 Muu toiminta

Kylän Olohuoneen varalle on ollut paljon suunnitelmia ja nuorisotilatoiminnan vakiinnuttua oli mahdollisuus aloittaa ja kokeilla muutakin toimintaa. Olkkarilla on järjestetty erilaisia tapahtumia, kuten kumpanakin kesänä, 2013 ja 2014, karkkilalaisen Teatteri Perän toimesta teatteriesitykset, joiden suosio oli erittäin hyvä kylän lapsiperheiden osalta. Katsojia riitti runsaasti. Kylän joulutapahtumasta 2013 osa järjestettiin myös Olkkarilla, jossa oli tarjolla palvelu- ja tuote-esittelyjä sekä lapsille askartelupaja. Olohuonetta ovat lisäksi eri yhdistykset käyttäneet kokoustilanaan ja myös muutamat syntymäpäivät sekä lastenvaate-esittely on tilassa vietetty.

Keväällä 2013 oli tarkoitus saada myös kylän varttuneempaa väkeä aktivoitua lähtemään Olkkarille kahvittelemaan ja jutustelemaan ”turinatuvan” muodossa. Liekö tiedottaminen ollut puutteellista tai sitten uusiin toimintoihin mukaan lähteminen on kynys tälle osalle kylän väestöä, mutta osallistujia ei tähän toimintaan ollut. Loppuvuodesta 2013 kokeiltiin uutta yritystä järjestämällä Olkkarilla bingoa sunnuntai-iltaisina. Eräs nuoris- ja vapaa-ajan ohjaajaksi opiskeleva järjesti illat näyttökokeenaan ja vastaanotto oli hieman parempi. Osallistujia ei edelleenkään ollut kuin nimeksi, mutta edes joku lähti liikkeelle. Bingoiltoja järjestettiin parisen kuukautta ja mukavana ajanvietteenä osallistujat tämän kokivat. Kävijämäärät olisivat saattaneet nousta, mikäli bingoiltoja olisi jatkettu pidemmän aikaa. Huomattavissa on ihmisten kankeus lähteä heti uusiin aktiviteetteihin mukaan.

Täysin uusi ja nuorisotilatoiminnan rinnalla suurin ja työllistävin toiminta Kylän olohuone -hankkeessa oli Olkkarille kesäkuussa 2014 avattu kesäkioski. Kioski oli kokeiluluonteinen ratkaisu ja järkevin variaatio hankesuunnitelmassa kaavailusta kyläkahvilatoiminnasta. Kesäkioskin toivottiin osoittavan mahdollisen tarpeen ja tilauksen kylällä toimivalle vakituisemmallekin kahvilatoiminnalle.

Läyliäisten kyläyhdistys sai palkattua kioskille kaksi paikallista nuorta kesätöihin, joka tukee hankkeella tavoiteltua syrjäytymisen ehkäisyä sekä työllistämistä Läyliäisten kylällä. Hankerahoitus riitti kesätyöntekijöiden palkkaamiseen, eikä työllistämistukia tarvinnut miettiä. Luultavasti tällaista ei olisi tarpeisiimme myönnettykään, sillä hankkeelle saamamme ELY-keskuksen rahoitus on valtion tukea.

Kesäkioskilla oli tarjolla mm. irtojäätelöä, makeisia, virvoitusjuomia, kahvia ja teetä. Kesäkioski vastasi tarpeisiin nuorisotilasta kesäaikaan, muttei sulkenut pois muita kylän asukkaita sekä kesäisiä vierailijoita, kuten runsasta määrää kesämökkikävijöitä. Kioski oli kaikille avoin.

Kylällä on perinteisesti toiminut jäätelökioski kesäisin, mutta muutamana viime vuotena tätä suosittua palvelua ei ole kuitenkaan ollut tarjolla. Läyliäisten kyläyhdistys halusi palauttaa tämänkin palvelun kylälle kesäkioskin muodossa. Tilana toimi siis samainen kyläyhdistyksen vuokratila Olkkari, jossa kävijöiden käytettävissä kioskin

antimien lisäksi olivat kesälläkin vakikalusto biljardipöytineen ja televisioineen ja peleineen. Kesäkioskin kohdennettua kohderyhmää olivat kylän lapset ja nuoriso, joilla oli pitkä lomakausi koulusta ja tekeminen omalla kylällä tarpeen.

Läyliäisten kyläyhdistyksen ja Olohuoneen tunnettavuutta on pyrkimys lisätä ja kesäkioskitoiminnan toivottiin saavuttavan ja palvelevan myös niitä kyläläisiä, jotka eivät nuorisotilatoimintaa ole omakseen kokeneet. Näitä ryhmiä olivat perheet (pienet lapset vanhempineen), ikäihmiset, muut aikuiset sekä kesäasukkaat, joita Läyliäisissä, kuten koko Lopen kunnassa, on kesäisin suuri joukko. Kylän olohuone -hankkeen tavoitteitahan on tarjota uutta toimintaa ja palveluita kaikille kylän asukkaille.

Kioskin avaaminen herätteli selkeästi kaikkia kylän väestön osia; kävijöissä oli kaikenikäisiä ja palvelulle tuntui olleen tarvetta. Haastava ikäryhmä, ikääntyneet kyläläiset, löysivät myös tiensä kioskille jäätelöostoksille ja rupattelemaan tuttavien kanssa kahvikupin äärelle.

Olohuone muuntautuu moneksi! Kuvia kesäkioskilta ja kylänraitilta.

4 SOSIAALINEN VAHVISTAMINEN

Kylän olohuone -hankkeessa sosiaalinen vahvistaminen ymmärretään osallisuuden ja yhteistoiminnan lisäämisenä. Tarjoamalla uusia palveluja eri ryhmille ja kylän väestölle ylipäänsä pyritään mielekkään tekemisen ja sosiaalisten kontaktien kautta syrjäytymisen ehkäisyyn. Toiminnan voi nähdä olevan mitä suurimmassa määrin ennaltaehkäisevää työtä: sosiaalinen vahvistaminen ja osallisuuden edistäminen on ongelmien poistamista, putoamisen ehkäisyä sekä syrjintään ja eriarvoisuuteen puuttumista. Osallisuuden edellytyksenä olevia sosiaalisia suhteita pyritään vahvistamaan. (Kiilakoski, Gretschel & Nivala 2012, 16.)

Sosiaalista vahvistamista on myös kansalaisaktiivisuuden vahvistaminen eli ”empowerment”, jolla pyritään tukemaan yksilöiden ja yhteisöjen osallistumista yhteisten asioiden hoitoon erilaisten toimien kautta (Hyypä 2002, 178). Kylän olohuone -hankkeen toimet pyrkivät myös tähän.

Yleisesti sosiaalinen vahvistaminen voidaan määritellä kokonaisvaltaiseksi tukemiseksi, joka tavoittelee yksilön hyvinvoinnin lisäämistä ja edistämistä. Elämäntaitoja pyritään parantamaan ja syrjäytymistä ehkäisemään tavoitteena hyvinvoiva yksilö, joka kykenee toimimaan aktiivisesti erilaisissa yhteisöissä. (Lundbom & Herranen 2011, 6.) Uhkakuvat esittävät jopa suuren osan lapsista ja nuorista jäävän yhteiskunnallisen osallisuuden ulkopuolelle palvelujen heikentyneen saatavuuden takia (Kiilakoski, Nivala & Rynänen ym. 2012, 267).

Yhteiskunnalliset keskustelut käsittelevät nykyisin usein huolta esimerkiksi nuorten työttömyydestä tai ikäihmisten jaksamisesta. Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisyn koetaan olevan haasteellista, mutta sitäkin tärkeämpää. Myös kansalais-toimijoiden panoksella, eli esimerkiksi erilaisilla palveluilla ja hankkeilla, on tässä työssä entistä suurempi rooli kuntien säästötoimenpiteiden keskellä. (Lundbom & Herranen 2011, 4.) Kylän olohuone -hanke on tästä oiva esimerkki. Ristiriitaa aiheuttaa kuitenkin aiemminkin mainitut muutokset valtion ja kuntien rahoituksen saajista ja ehdoista. Nämä vähentävät yhteisöllisen toiminnan mahdollisuutta. (Eräsaari 2011,

48.) Kyläyhteisöt kun voisivat olla keskeisiä toimijoita yhteisöllisen (asumis)kulttuurin kehittämässä niin paikallisesti kuin yhteiskunnallisestikin. Usein toiminta tietyn tavoitteen puolesta yhdistää yksilöitä yhteisöiksi ja yhteisöissä. (Lehtonen 2011, 210 & 225.)

4.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuuden edistäminen voidaan jakaa sosiaaliseen perustaan ja päätöksentekoon osallistumiseen eli poliittiseen toimintaan. Nämä kaksi näkökulmaa eroavat jokseenkin toisistaan. (Kiilakoski, Gretschel & Nivala 2012, 17.) Nuorisotilatoiminta kyseisessä hankkeessa pyrkii kasvattamaan kylän lasten ja nuorten osallisuuden tunnetta sekä aktiivisuutta lähteä toimintoihin mukaan. On mielestäni tärkeää, että nuoret voivat kokea olevansa tasavertainen osa yhteisöä ja oikeutettuja omalle ikäryhmälleen kohdennettuun toimintaan, varsinkin kun kyseiselle toiminnalle on selkeästi ollut kylällä tarvetta. Nuoret ovat kaivanneet omaa tilaa ja tekemistä. Nuorisotilojen pääajatus onkin, että nuori löytää sieltä itselleen merkityksellisen yhteisön (Malkamäki & Salovaara 2013, 8).

Osallisuuteen pyrkimisellä on hankkeessa toinenkin päämäärä kuin vain miellyttää kyseistä väestön osaa. Nimittäin saadessaan mielipiteensä esille ja huomionarvoiseksi, lapsista ja nuorista kasvaa myös aktiivisia aikuisia (Bardy 2001, 131). Tämä liittyy selkeästi myös osallisuuden poliittiseen näkökulmaan, vaikkakin hankkeen toimet muuten painottuvat enemmän osallisuuden sosiaaliseen perustaan.

Harrastukset ja järjestötoiminta ohjaavat kansalaisuuteen. Vapaa-ajalla kansalaisyhteisöissä solmitut suhteet lisäävät jopa työnsaantimahdollisuuksia ja muuta verkottumista koulumaailmaa monipuolisemmin. (Hyypä 2002, 183.) Vapaaehtoinen toiminta kasvattaa nuorta vastuullisuuteen ja suvaitsevuuteen sekä oppimaan uutta (Nivala 2010, 106). Yhtä kaikki, osallisuuden kokeminen edistää hyvinvointia, eikä se kuitenkaan aina edellytä edes aktiivista tekemistä, vaan pelkkä yhdessä vietetty passiivinenkin aika riittää (Junntila-Vitikka, Gretschel & Kiilakoski 2012, 193). Näin siis esimerkiksi nuorisotilalla välillä tarpeettomaltakin näyttävä ”hengailu” sisältää syvempiä merkityksiä ja ennaltaehkäiseviä ulottuvuuksia.

Joissain perheissä lapset eivät voi osallistua harrastuksiin tai harrastus on valittava hinnan perusteella. Tällaiset lapset voivat helposti jäädä ystäväpiirien ulkopuolelle. (Eräsaari 2011, 38-39.) Yhteisöllisen osallisuuden tunteen puuttuminen sosiaalisessa ympäristössä voi johtaa psykososiaalisiin vaikeuksiin sekä kielteisiin hyvinvointivaikutuksiin (Eskelinen, Gellin & Gretschel ym. 2012, 223). Siksi ennaltaehkäisevien ja ennen kaikkea edullisten, kaikkien saatavilla olevien lähipalvelujen, turvaaminen on sekä pitkällä tähtäimellä että välittömästi hyödyllistä.

Ennaltaehkäisevässä työssä yhteisöllisyys koetaan voimavarana, jossa yhteiset kokemukset, näkemykset ja tavoitteet toimivat yhdistävinä tekijöinä. Yhteisöllisyyden tunne herää osallisuudella, jota seuraa vuorovaikutuksesta sekä verkostoitumisesta. Yhteisö voi hyvin kun siihen kuuluvat yksilöt ovat hyvinvoivia ja vastavuoroisesti yhteisö tukee yksilöitä ehkäisten syrjäytymistä siitä. (Kuivakangas & Keskinen 2012, 123-124.)

Nuorten omat vanhemmat ja kylän muut aktiiviset aikuiset on ollut tärkeä saada toimintaan mukaan, sillä näin yhteistoimintaa syntyy eri-ikäisten välillä ja nuorten todellisuus sekä ymmärrys nuoria ja nuoruutta kohtaan valkenee aikuisille paremmin. Vapaaehtoisuus on tärkeintä verkostojen rakentamisessa. Kansalaisyhteisön muodostuminen vaatii vapaaehtoisuutta. (Hyyppä 2002, 186.) Todellisen, yhteisöllisen sosiaalisen siteen voikin nähdä mm. Max Weberin käsityksen mukaan muotoutuvan toimijoiden välille ainoastaan siten, että he suhtautuvat toisiinsa vastavuoroisesti. Pelkkä yhteinen tilanne ei riitä (Aro 2011, 40.) Keskinäinen ymmärrys ja vastavuoroisuus lisääntyvät näin sekä perheiden kotioloissa että muualla vapaa-ajan toimissa.

Yhteisöllisyyden puutteen on sanottu johtuvan individualisoitumisesta ja tämä on yhdistetty turvattomuuteen, rikollisuuteen sekä sosiaalisen kanssakäymisen vähenemiseen (Lehtonen 2011, 202). Yhteiskunnasta tuntuu hävinneen yhteisölliset momentit, jotka tukevat vaikeuksissa tai hillitsevät liikaa yksilöllistymistä. Yhteisöllisyyden puolestapuhujana jo esimerkiksi Émile Durkheim painotti ihmisten onnellisuuden ja mielekkään elämän ehtona olevan jäsenyys yhteisöissä.

Aiemmin integraatiota yhteiskuntaan tuottivat perhe, paikallisyhteisöt ja uskonnollisuus. Kuitenkin ihmisille on edelleenkin tärkeitä kokea yhteisöjen tuottamaa yhteen-

kuuluvuutta ja identiteetin määrittymistä (Aro 2011, 46 & 53.) Ihmisten perusluonne kun ei ole eristäytyvän individualistinen vaan yhteisölliseen vuorovaikutukseen perustuva (Kurki 2008, 47). Nykyisin yhteisöllisyyden säilyttämiseksi tai elvyttämiseksi on vain tuotettava vetovoimaisempia ja nykyaikaisempia toimintoja.

Asuinalueen yhteisöllisyys syntyy yhteisten tavoitteiden kautta ja esimerkiksi lait maankäyttöä ja rakentamista koskien pyrkivät kannustamaan kansalaisia osallistumaan asuinalueensa suunnitteluun ja rakentamiseen. Lisäksi naapuriverkostot ja niin kutsuttu naapuriapu lisäävät yhteisöllisyyttä, mutta tämä vaatii luomaan ensin hyvät suhteet naapureihin. (Hyypä 2002, 180-181.) Myös yksi nuorisolain tehtävistä ja tavoitteista on aktiivisen kansalaisuuden edistäminen (Niemi 2010, 65).

Erilaiset tapahtumat pienellä kylällä kasvattavat yhteisöllisyyden ja osallisuuden tunnetta kävijöissään ja järjestäjissään sillä ”osallisena oleminen ja johonkin ryhmään kuuluminen voi olla sellaisenaan yksilölle voimaannuttava kokemus” (Lundbom & Herranen 2011, 5). Juurikin tällainen emotionaalinen kokemus yhteisöön kuulumisesta on myös sosiologian klassikoiden näkemyksen mukaan tärkeää yhteisöllisyydessä (Aro 2011, 38). Se, että omassa arjessa on vaihtelua ja mahdollisuus sosiaalisiin kontakteihin, on ensiarvoisen tärkeää. Tällaista kanssakäymistä esiintyy niin tapahtumissa, harrastuksissa ja ystäväverkostoissa kuin virallisemmissakin toimissa esimerkiksi suunniteltaessa hankkeen käynnistämistä jonkin asian edistämiseksi.

Mahdollisuus tavata kohtaamispaikoissa muita kyläläisiä, vapaamuotoisissa tilaisuuksissa tai yhteisen harrastuksen äärellä, saa aikaan yhteisöllisyyttä ja mielipiteiden sekä toimintatapojen jakamista. Tekemisen ohella on mahdollisuus kuulua yhteisöön. Osallistumisen koetaan edistävän myös omaa hyvinvointia (Haarni 2010, 3.) Sosiaalisen osallisuuden mahdollistumisessa avainasemassa ovatkin yhteisölliseen toimintaan suunnatut tilat, joissa esimerkiksi jokin harrastustoiminta tuottaa kehollista osallisuutta konkreettisen harrastamisen kautta ja sosiaalista osallisuutta vuorovaikutuksella muiden ryhmän jäsenten kanssa (Eskelinen, Gellin & Gretscher ym. 2012, 235).

Kuten jo todettu, kylän varttuneempaa väkeä on ollut haastavaa osallistaa Olohuoneen toimintoihin mukaan. Kyseisen ryhmän palveluihin ja toiminnallisuuteen olisi

kuitenkin kiinnitettävä erityisesti huomiota, sillä yhtenä onnistuneen vanhenemisen osana pidetään eläkeiän aktiivisuutta. ”Aktiivisuus ja osallistuminen tarjoavat kiinnostavia ja mielekkäitä rooleja työelämään jääneiden roolien tilalle.” (Haarni 2010, 4). Humanismin ja personalismin näkökulmasta jokaisen ihmisen nähdään olevan arvokas ja ainutkertainen. Ainutkertaisuus toteutuu vain dialogisessa suhteessa muihin ihmisiin. Ihmisen olemassaoloa integroiva yhteisöllisyys syntyy myös juurikin kommunikaation välityksellä. (Kurki 2008, 47-48.)

Perinteisesti kyläyhdistyksen järjestämät erilaiset tapahtumat ja nyt lisäksi Kylän olohuone -hankkeen kioskitoiminta on saanut tämänkin väestön osan liikkeelle, mutta varsinaisesti toimintaan osallistumisesta voi näissä tapauksissa vielä melko ohuesti puhua. Kuitenkin edellä mainitsin myös vapaamuotoisten tilanteiden merkityksestä yhteisöllisyyden muotoutumisessa, joten vaikutus on ainakin hyvinvoinnin ylläpitämiseen pyrkivä. Kahvila (hankkeen tapauksessa kioski) kokoontumispaikkana kuuluu vapaan kohtaamisen ja sosiaalisuuden mahdollistaviin paikkoihin. ”Kahvittelulla” on yhteisöä rakentava ja ylläpitävä merkitys myönteisen tunnelman ja yhteenkuuluvuuden luojana. Kahvilassa on lisäksi mahdollista vaihtaa kuulumisia ja keskustella vapaamuotoisemmin kuin esimerkiksi erilaisissa harrastusryhmissä tai kokouksissa. (Haarni 2010, 8.)

Voikin todeta, että sekä vapaamuotoiset että järjestelmällisemmät kohtaamistilanteet sekä näiden yhteisvaikutus lisäävät yhteisöllisyyden esiintymistä. Ja niinpä epämuodollinen, eli informaalinen toiminta korostuu yhteisöissä yksilöiden välisen intensiivisen vuorovaikutuksen seurauksena. Yhteisöllinen vastavuoroisuus ja elämäntapoihin liittyvät seikat ovat motiiveja osallistumiselle. (Viitanen 2007, 275.)

4.2 Aktivointi

Sosiaalipedagogiikan erään osa-alueen, sosiokulttuurisen innostamisen, voi nähdä olevan lähtökohta ihmisten aktivoimiseksi vapaa-ajan toimintoihin. Se tavoittelee vapaaehtoisuuteen perustuvaa muutosta esimerkiksi kansalaisaktiivisuuden lisäämiseksi, liittyen kulttuurisuuteen, yhteisöllisyyteen sekä osallistumiseen. (Kurki 2008, 57.) Innostaminen tavoittelee ihmisten persoonallista ja yhteisöllistä osallistumista,

asenteiden muuttumista sekä tietoisuuden heräämistä. Osallistuvuuteen innostamisen onnistumisen voi nähdä erilaisten yhteisöjen kehittämisessä yhteisvoimin. (Kurki 2008, 102.)

Jollakin tavalla koko kylän väestö olisi saatava kylätoimintaan mukaan, tarkoitti se sitten uusien ideoiden esiintuomista, tiedottamista, sponsorointia tai konkreettista toimintaa esimerkiksi kylätapahtuman järjestämisessä. Kyläläisten aktivoimiseksi kylätoiminnan olisi osoitettava olevan hyödyllistä ja kaikkien etuja ajavaa. Toiminnan lähtökohtana tulisi nähdä kylän kehittäminen ja yhteiset edut. (Hautamäki 1979, 22.)

Tehokas tiedottaminen kyläyhdistyksen tai muun toimijan roolista saa kyläläiset todennäköisemmin osallistumaan kylätoimintaan ja kokemaan kylän kehittämisen tarpeelliseksi ja tärkeäksi. Tiedottamista kannattaa suunnata kyläläisten lisäksi myös kunnalle, eri järjestöille ja tiedotusvälineille huomion saamiseksi. (Hautamäki 1979, 69.)

Tiedottamisessa ja innostamisessa tulisi mielestäni korostaa yhteisen hyvän näkökulmaa, mutta myös sitä, että tarkoitus ei ole väsyttää ketään. Kylätoiminnan tulisi olla vapaaehtoista siten, että jokainen asukas voisi itse päättää mihin osallistuu ja kuinka paljon. Jos väkeä on toiminnassa runsaasti, voidaan tehtäviä ja osaamisalueita jakaa eivätkä kaikki työt kaadu tietyn ryhmän niskaan. Tällä tarkoitan sitä, että ei tarvitsisi pelätä, että esimerkiksi kyläyhdistystoimintaan liittymällä olisi sidottu järjestämään aina ja osallistumaan kaikkeen kyläyhdistyksen toimintaan. Kuitenkin ajan takaa myös sitä, että jakamalla töitä kylällä esimerkiksi eri yhdistysten kesken kyläyhdistyksen taakka ei koituisi liian raskaaksi.

Ylipäänsä kyläläisiä olisi kannustettava osallistumaan enemmän yhdistystoimintaan, jolloin kehitystä tapahtuisi laajemmin. Joukkovoima kantaa. Ihmisten houkuttelu mukaan toimintaan saattaa kuitenkin olla haastavaa. Lyhytkestoiseen tapahtumien järjestämiseen löytyy usein paljonkin apuvoimaa, mutta sitoutuneempia toimijoita on suhteellisen vähän, jolloin vastuu kasaantuu aina samalle pienelle ryhmälle aktiivisia. (Lundbom 2007, 291.)

Kun yhteis- ja kylätoimintaa saadaan aikaiseksi, tulisi organisoivan tahon muistaa kannustaa ja kiittää vapaaehtoistoimijoita. Näin voi edesauttaa toiminnan jatkuvuutta. Kylän olohuone -hankkeessa olemme pyrkineet painottamaan vapaaehtoistojen tärkeyttä ja korvaamattomuutta. Heitä muistetaan kiittää eikä pidetä itsestään-selvyyksinä. Välillä olisi mielestäni hyvä järjestää jotakin erityistä kiitokseksi vapaaehtoistoimijoille, vaikka vapaaehtoisuuden olemus onkin vastikkeettomuudessa. Olohuoneella tarjottiin esimerkiksi joulun alla 2013 nuorisotilavalvojille joulupuuroa, toiveenamme tutustua valvojiin ja tutustuttaa heitä myös toisiinsa paremmin. Valitettavan moni jätti kuitenkin tulematta paikalle. Kesällä 2014 valvojat saivat hakea ilmaisen jäätelön kioskilta kiitoksena kevään valvonnoista. Rahallista vastinetta emme tietenkään valvojille pysty työstänsä tarjoamaan, eikä tämä enää vapaaehtoistyön piiriin silloin kuuluisikaan. On kuitenkin mielestäni hyvä muistaa tehtyä arvokasta työtä edes jollakin pienellä huomionosoituksella.

5 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Hankkeen tavoitteiden toteutumista ja arviointia on ensiksikin toteutettu rahoittajan edellyttämällä väliraportoinnilla maksuhakemusten yhteydessä. Hankkeen päättyessä suoritetaan myös loppuarviointi. Aineistoa opinnäytetyötäni varten olen muuten kerännyt suoralla havainnoinnilla, kyselyn järjestämisellä sekä teoreettisen taustan pohjalta. Opinnäytetyöni toimiikin osana hankkeen raportointia sen sisällöllisenä tuotoksena.

5.1 Arviointi ja havainnointi

Kehittämishankkeen onnistuminen riippuu siitä, ottaako hankkeen kohderyhmä uudet palvelut käyttöönsä. Jos näin ei käy, ei hankkeesta seuraa todellisia muutoksia ja kehitystä. Kohderyhmä ja muut sidosryhmät tulisi sitouttaa toimintaan, jotta hankkeella olisi mahdollisuuksia pitkäaikaisen toiminnan vakiinnuttamiseen. (Silfverberg 2007, 25 & 29.)

Oman arvioni ja havainnointini mukaan eri sukupolvien välinen kuilu on kaventunut ja eri-ikäisten ihmisten yhteistoiminta lisääntynyt Kylän olohuone -hankkeen myötä. Lasten ja nuorten vanhemmat ovat päässeet osaksi nuorison vapaa-aikaa nuorisotilavalvontojen kautta. Nuoret ovat puolestaan oppineet hyväksymään omia tai ystäviensä vanhempia osana ryhmää, sillä muuten tätä toimintaa ei tällä hetkellä omalla kylällä pystyttäisi heille järjestämään. Nuorilta on sitä paitsi tullut hyvää palautetta nuorteniltojen ilmapiiristä sekä toiminnasta, esimerkiksi siitä, että valvoja on pelannut heidän kanssaan korttia tai biljardia. Nuoret tuntuvat selkeästi kaipaavan aikuisten seuraa ja kuulluksi tulemistä vapaa-ajanvietossaan. Valvojat ovat myös kertoneet viihtyvänsä nuorten seurassa kukin omalla tyylillään. Osa valvojista pyrkii omaloitteisesti osallistamaan ja keskustelemaan enemmän nuorten kanssa ja toiset puolestaan odottavat ennemmin nuoren lähestyvän ja tekevän aloitteen keskustelulle tai yhteistoiminnalle. Kumpikin keino on toiminut ja yhteistoimintaa tapahtunut. Sanoisin osallisuuden rakentuvan ja vahvistuvan nuorteniltojen myötä.

On hienoa huomata aktiivisuuden lisääntyneen ja sen tuottavan yhteisöllisyyttä hankkeessa ainakin nuorisotilatoiminnan osalta. Paikallinen Viikkouutiset -julkaisu kertoi heinäkuussa 2014 Suomen Punaisen Ristin teettämästä kyselystä, jonka perusteella suomalaisia huolestuttaisi nykyään eniten nuorten syrjäytyminen. Vapaaehtoistoiminnan koetaan puolestaan tuovan mielekästä sisältöä monen elämään. (Viikkouutiset 16.7.2014.) Hankkeella onkin siis ollut myös valtakunnallisesti erittäin ajankohtaisia ja vertailukelpoisia tavoitteita ja tuloksia. Nuorille on tarjottu syrjäytymistä ennaltaehkäisevää toimintaa ja osallisuus on lisääntynyt vapaaehtoistoiminnan kautta.

Tunne yhteisestä historiasta, kulttuurista ja arvoista liitetään perinteisesti yhteisön tunnuspiirteeksi (Lehtonen 2011, 203). Ehkäpä näiden teemojen ympärille rakennettu toiminta saisi varttuneempaakin väkeä liikkeelle. Olohuone olisi oivallinen tila tähänkin tarkoitukseen. Eläkeläisten yhteisöllinen puuhastelu on merkityksellistä arjen mielekkyyden kannalta. Kohtaamispaikkojen olemassaolo ja ylläpito on välttämätöntä yhteiselle toiminnalle, sillä niissä mahdollistuu fyysinen, kasvokkainen vuorovaikutus. (Haarni 2010, 7.) Tämä on tärkeää kaikenikäisten keskuudessa.

Kylätoiminta ja sen kehittyminen usein hidastuvat, jos kyläyhdistyksellä ei ole omaa rahaa käytettävissään. Ulkopuoliseen rahoitukseen turvautuminen toistuvasti ei kannata pitkälle. (Hautamäki 1979, 71.) Hankkeen ei pitäisi tuottaa niitä palveluja, joiden määrään tai laatuun sillä tavoitellaan vaikutettavan. Hankkeella voidaan vahvistaa organisaatioiden osaamista ja toimintaa, mutta jo ennen sen päättymistä tulisi varmistaa, että toiminta jää pysyvän organisaation toteutettavaksi pidemmäksikin aikaa. Hanke ei saisi johtaa tilanteeseen, jossa kehitetyt palvelut lakkaavat hankkeen päättyessä. (Silfverberg 2007, 30.) Tämä on suuri haaste Kylän olohuone -hankkeessa.

Hankkeella ja hankerahoituksella tavoiteltiin uuden toiminnan käynnistämistä, sysäystä eteenpäin pitkään jatkuneesta suunnitteluvaiheesta. Kuitenkin toiminnan vakiinnuttaminen ja turvaaminen rahallisesti hankerahoituksen loppuessa on edelleen pohdinnan ja selvitysten alla. Selvää rahoitussuunnitelmaa olohuonetoiminnan jatkuvuudeksi ei ole saatu luotua ja edullisemmat tilat toiminnan toteuttamiseksi tuntuvat olevan kiven alla. Tähän olisi pitänyt kiinnittää enemmän huomiota jo hankkeen alkuvaiheissa.

Toiminta on vaarassa ajautua lähtötilanteeseen, eli siihen, missä oltiin ennen projektirahoituksen saamista. Kyläyhdistyksellä on tuloja, verrattain melko reilustikin, mutta silti nykyisellään vuokranmaksu vie niin suuren summan olohuonetoiminnassa, ettei kyläyhdistys pysty sitä sinällään jatkamaan omatoimisesti. Uusia keinoja toiminnan rahoittamiseksi on etsittävä, sillä vain aktiivinen toiminta ja jonkinlainen rahoitus kehittävät kylätoimintaa.

Suoran havainnoinnin kautta olen huomannut palvelujen vakiintuvan pikkuhiljaa tilan käyttäjien keskuudessa. Totuttua uuteen toimintaan, kävijät ovat jopa hyvinkin uskollisia. Varsinkin nuorissa on tietty vakioporukka, jotka nuorisotilalla käyvät säännöllisesti. Lisäksi uusiakin nuoria näkee tilalla. Osallisuus ja osallistaminen eivät siis kannata hedelmää välittömästi, vaan kehitys ja tulokset vaativat aikaa. Osallistavat ja yhteisöä kehittävät toimet ovat merkityksellisiä ja tuloksellisia pitemmällä aikavälillä miellettyinä, joten mielestäni Kylän olohuone -hanke on ollut tärkeä toimenpide kylän kehittämisessä ja sen vaikutukset tulevat varmasti näkymään hankkeen päätyttyäkin. Kyläläisillä saattaa herätä varmemmin halu panostaa olohuonetoiminnan jatkumiseen ja kehittämiseen, kun siitä on nyt parilta vuodelta kokemus.

5.2 Palautteet

Toteutin heinäkuun 2014 aikana Olohuoneella palautekyselyn (Liite1), jossa vastaajia pyydettiin kertomaan mielipiteensä olohuoneen palveluiden (nuorisotilatoiminta ja kioskit toiminta) tarpeellisuudesta vastausvaihtoehdoin erittäin, melko, vähän tai ei lainkaan tarpeellinen. Myös osallistumisesta Olohuoneen muihin toimintoihin tai yhdistys- ja järjestötoimintaan yleensä kysyttiin kyllä ja ei vastausvaihtoehdoin. Lisäksi avoimella kysymyksellä pyydettiin kehitysehdotuksia ja toivomuksia olohuonetoiminnalle.

Kautta vastausten paria vastaajaa lukuun ottamatta sekä aikuiset että nuoret pitivät kioski- ja nuorisotilatoimintaa erittäin tai ainakin melko tarpeellisena Läyliäisten kylällä.

Toiveita olohuonetoiminnalle esitettiin laidasta laitaan. Muutamat olivat toivoneet kioskit toiminnan jatkumista tulevaisuudessakin (ensi kesänä) sekä tehnyt ehdotuksia toiminnoista, joita tähän voisi sisällyttää, kuten pihapelejä sekä kasvimaan ja eläinten hoitoa pihalla. Myytäväksi ehdotettiin mm. kyläläisten/nuorten käsitoita (kortteja, pipoja ym.) sekä tarjontaan teatteria. Pari nuorta toivoi nuorisotilan olevan auki myös kesällä.

Huomasin toiveissa ja ehdotuksissa olevan hieman ristiriitaisuuksia olemassa olevan toiminnan kanssa, sillä esimerkiksi kioskit toiminnan yhtenä tavoitteena oli vastata nuorisotilan tarpeeseen myös kesäaikaan. Tilassa oli kenen tahansa mahdollista viettää aikaansa pelaillen ja tavaten tuttuja. Ja osa nuorista näin tekikin, joten mainostaminen oli tavoittanut edes joitakin nuoria. Asiaa olisi mahdollisesti pitänyt korostaa enemmän. Myös pihapelit olivat alusta asti kioskillä aktiviteetteina ja sijoitettuna näkyvästi eteiseen. Tarjolla oli mm. sulkapalloa, kiekon heittoa, petanqueta ja lasten keilasarja. Osa asiakkaista näitä hyödynsivätkin. Sisällä puolestaan oli mahdollista pelata biljardia, korttia ja erilaisia lautapelejä. Mitä tulee teatteriesityksiin, niin sellainenkin järjestettiin kesäkuussa, tosin lähinnä lapsiyleisölle. Aikuisväestölle olisi voinut jotakin tämäntapaista ohjelmaa myös järjestää.

Käsitöiden myymistä Olohuoneella en puolestaan kokisi lainkaan tarpeelliseksi, sillä Olohuoneen naapuritalossa toimii kylän käsityöyhdistyksen ylläpitämä puoti, jossa myynnissä juurikin kortteja, vaatteita sekä sisustus- ja lahjatavaraa paikallisten tekeminä. Samassa rakennuksessa käsityökaupan kanssa toimii myös kukkakauppa, jonka valikoimaan kuuluvat myös kortit ja lahjatavarat.

Toiminnan mahdollisesti jatkuessa tulevina vuosina, voisi ehdotusta kasvimaan ja eläinten hoidosta pohtia yhtenä aktiviteettina ja yhteisöllisyyden herättelijänä. Lemmikkieläinten on todettu edistävän terveyttä ja kasvattavan yksilöitä yhteisöllisyyteen (Hyypä 2002, 185). Yhteistä kasvimaata hoidettuaan kyläläiset saisivat jakaa myös sadon ja yhteistä hauskanpitoa voisi tarjota esimerkiksi sadonkorjuujuhlat kauden päätteeksi. Läheisiltä tiloilta saattaisi myös saada pari eläintä Olohuoneen pihalle kesän ajaksi lainaan ilostuttamaan kyläläisiä. Eläinten hoitovuorot kasvimaan ylläpidon ohessa kehittäisivät yhteisöllisyyden pääkohtia, vastavuoroisuutta ja vastuunottoa. Tällainen toiminta vaatisi nykyisen tilan pitämisen tai vastaavanlaisen yhtä suurella pihalla varustettuna.

Toiveita tuli myös suoraan kioskin valikoimaan liittyen. Uusia jäätelömakuja ja useampia annosvaihtoehtoja toivottiin. Tähän tartuimme heti ja lisäsimme valikoimaan viimeisiksi viikoiksi kaksi uutta makua sekä kolmen jäätelöpallon annoksen lisukkeineen tavoitteenamme palvella mahdollisimman hyvin kioskin asiakkaita.

Palautteiden, kioskin menekin ja suoran havainnoinnin perusteella uudelle ja jatkuvammalle kahvilatoiminnalle ei tuntuisi olevan erityisesti kysyntää Läyliäisten kylällä. Toimiihan kylällä esimerkiksi huoltoaseman yhteydessä jo ennestäänkin kahvio. Kuitenkin kesäkioskin avaaminen tulevinakin vuosina saattaisi virkistää kyläyhteisöä, lisätä aktiivisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä. Osa hankkeen tavoitteista ja toimista jäisi näin elämään jatkossakin.

Nuorista vastaajista (alaikäisistä) vain yksi vastasi toimineensa joskus jonkin yhdistyksen tai järjestön jäsenenä. Aikuisista vastaajista puolestaan enemmistö ilmoitti kuuluneensa yhdistystoimintaan. Ero yhdistystoimintaan kuulumattomiin ei kuitenkaan ollut suuri, joka vahvistanee tarpeen yhdistystoiminnasta tiedottamiseen ja innostamisen toimintaa kohtaan. Kysymys itsessään saattoi kuitenkin jo herätellä vas-

taajia pohtimaan mitä on yhdistystoiminta ja voisivatko he kenties itse osallistua tällaiseen. Tämä kysymyksen tarkoitus kyselyssä lähinnä olikin ja sen voisi ajatella tähänneen osallistamiseen tietynlaisten mielikuvien aikaansaamisen kautta.

5.3 Toiminnan jatkuvuus tulevaisuudessa

Olohuonetoiminnan jatkuvuus vuodesta 2015 lähtien on suuri kysymysmerkki. Ehkä ensimmäisen kevään kyläyhdistys pystyisi omilla varoillaan ja muutaman tapahtuman tuotoin vuokraamaan nykyistä tilaa, mutta pysyvä ratkaisu tämä ei missään tapauksessa ole. Seuraavaksi olen koonnut ideoitani toiminnan jatkuvuuden mahdollisuuksista.

Kyläyhdistys voisi toimia edelleen olohuonetoiminnan organisoijana, mutta toiminnan järjestäjinä nähtäisiin kylän muitakin yhdistyksiä ja aktiiveja. Tämä lisäisi tietoisuutta yhdistystoimintaan liittyen ja eri yhdistykset olisivat enemmän esillä kylän arjessa. Yhteisöllisyyttä määrittävä vastavuoroisuuskin toteutuisi näin herkemmin. Kyläyhdistyksen jäsenistä jokainen tai pari voisi ottaa yhden kehitettävän tai organisoitavan toiminnan hoitaakseen, jolloin koko toiminta ei olisi yhden tai kahden henkilön harteilla.

Nuorisotilatoiminta vapaaehtoisine valvojineen voisi toimia samaan tapaan kuin hankkeenkin aikana; joku kyläyhdistyksen väestä ottaisi hoitaakseen listojen täytön, yhteydenpidon valvojiin sekä uusien valvojien etsimisen.

Kahvittelu- ja keskustelupiiriä kylän historian ja kädentaitojen teemoin voisi yhteistyössä vetää Maakylän Martat, Läyliäisten maa- ja kotitalousseura ry sekä Läyliäisten käsityöntaitajat ry esimerkiksi 1-2 kertaa kuussa varttuneemmalle väelle sekä muille kiinnostuneille. Kylällä jo toimivat perhekerhot voisivat 1-2 kertaa kuussa kokoontua myös ilta-aikaan tai viikonloppuna, jolloin myös työssäkäyvät vanhemmat pääsisivät varmemmin lastensa kanssa osallistumaan yhteiseen toimintaan ja tutustumaan muihin kyläläisiin.

Kyläyhdistys voisi koettaa luoda kesäkioskitoiminnasta perinnettä. Mikäli palkanmaksuihin sekä kaluston ja tuotteiden hankintaan riittäisi resursseja vuoden mittaan järjestettyjen tapahtumien ja lahjoitusten myötä, olisi kylällä kesäisin taattu yksi palvelu lisää sekä kesätyöpaikka 1-2 nuorelle.

Sopivan tilan löytyminen olohuonetoiminnalle on edelleen hankkeen päättyessäkin suurin haaste. Nykyisenhintainen tila ei ole vaihtoehto, koska ilman ulkopuolista reilua rahoitusta vuokria ei pystytä maksamaan. Toiminnan turvaamiseksi olisi kuitenkin varmasti mahdollista saada silloin tällöin pienempiä avustuksia eri tahoilta.

Toimintaa voisi tietysti toteuttaa kylällä ns. eri pisteissä ja muihin edellä mainitsemini toimintoihin tilat jo löytyisivätkin paitsi kioski- ja nuorisotilatoimintaan. Tällaiseen toimintaan ei tunnu kylältä tilaa löytyvän edullisesti tai esimerkiksi kunnan omistamista rakennuksista. Eräs ajatus ja vaihtoehto mielessäni kuitenkin heräsi tulevaisuuden Olohuonetta pohtiessani.

Läyliäisten koulua tullaan laajentamaan lähitulevaisuudessa. Läyliäisten kyläyhdistys voisi kylän asukkaiden kanssa ottaa kuntaan yhteyttä ja selvittää laajennuksen mahdollisuudet pienen olohuonetilan rakentamiseksi tai vaihtoehtoisesti niin sanotusti koulun vanhalta puolelta vapautuvan tilan käyttöönottoa olohuonetoimintaan. Tilaa voisi toki päiväsaikaan käyttää koulu tarkoituksiinsa esimerkiksi taukotilana tai kirjastona. Näin tilalle olisi käyttöä niin päivisin kuin iltaisin, vuokrasta ei koituisi ongelmaa ja kyläyhdistys ja kylän muut yhdistykset kantaisivat vastavuoroisesti, yhteisöllisyyden nimissä, kortensa kekoon palveluiden järjestämisessä kylällä kunnallisten palvelujen rinnalla nuorisotila- ja muun kerhotoiminnan muodossa.

Tilaan tulisi olla ulkoa oma sisäänkäynti koulun ulkopuolisen käytön mahdollistamiseksi sekä kesäkioskin avaamiseksi. Tilan soveltuessa myös kioskitoimintaan, olisi koululaisille kesäajaksikin toimintaa omalla kylällä ja koulun pihan aktiviteetit (keinut, kiipeilytelineet, kentät, mahdollinen tuleva skeittiramppi) saattaisivat saada enemmän käyttäjiä sekä olisivat toisaalta paremmin valvovan silmän alla mahdollisen ilkeiden estämiseksi.

6 POHDINTA

Projekteilla on mahdollista laajentaa verkostoja ja lisätä yhteistoimintaa esimerkiksi järjestöjen, yksityisen ja julkisen sektorin kesken (Bardy, Heino & Salmi 2001, 104). Kaikkien osapuolten tulee kuitenkin tavoitella mielestäni samaa päämäärää ja toimia yhteisen hyvän vuoksi. Kunnallisten palvelujen karsiutuessa ja keskittyessä suurempiin keskuksiin voi yhteistyö syrjäkyläiden kehittämiseksi tuntua jopa mahdottomalta. Kuitenkin maaseudun asukkaiden oma-aloitteinen yrittäminen ja kehityksen aikaansaaminen muuttanee julkisenkin sektorin asenteita myönteisemmiksi maaseutua kohtaan. Ja kun julkisen sektorin ja asukkaiden voimat yhdistetään, saadaan aikaan suurempaa kehitystä kuin jos nämä toimisivat yksinään. (Hautamäki 1979, 11.)

Kylätoiminta on monimuotoista ja joustavaa. Tärkeintä on yrittäminen ja hyvä yhteishenki, jolloin kylän kehittäminen on mahdollista. Tässä työssä julkisen vallan olisi autettava kyläläisiä. (Hautamäki 1979, 129-130.) Talkoovoiminkin on mahdollista saada aikaan paljon, jos tähän edes hieman kannustetaan eikä kaikkea tarvitse yrittää luoda tyhjästä.

Projekteilla voi aikaansaada suurta kehitystä ja monipuolisia palveluja. On kuitenkin asioita ja ongelmia, joita ei voi pelkästään jo alkujaan kestoltaan määritellyillä projekteilla paikata. Näissä tilanteissa pitkäjänteinen perustyö ja oikeus kunnan järjestämiin palveluihin olisi oltava mahdollista. (Bardy, Heino & Salmi 2001, 117.) Sosiaaliselle vahvistamiselle tulee kuitenkin olemaan tarvetta enenevässä määrin riippumatta siitä, miten kunnalliset palvelut toteutetaan tulevaisuudessa. Nykyisenlaiset ehkäisevät tukitoimet tulevat olemaan riittämättömiä ja tukea tarvitaan yhä enemmän hyvinvointiin, arjen hallintaan ja yhteisöihin kuulumiseen liittyen. (Lundbom & Herranen 2011, 10.)

Läyliäisten kylällä kylä- ja muut yhdistykset voisivat saada – ja ovat saaneetkin luotua paljon uutta toimintaa ja palveluja kylälle vuosien mittaan. Toiminnot omalla kylällä (lähipalvelut) turvaavat useammalle kyläläiselle mahdollisuuden osallistua toimintoihin ja ehkäisevät näin syrjäytymistä. Kuitenkin pienenevät resurssit ja toisaalta asenteet yhdistystoimintaa ja sen tukemista kohtaan ovat saattaneet muuttua välinpitämättömämmiksi. Asukkaat toivovat kylälle paljon kaikenlaista uutta, mutta osallistu-

minen itse yhdistystoimintaan ja oman avun tarjoaminen tuntuu kuitenkin liian työläältä ja aikaavievältä.

Myös kunnanhallinnon puolelta tukea ja kannustavaa asennetta on välillä vaikea saada osakseen, vaikka ehkäisevää työtä on kuitenkin paljon edullisempi toteuttaa kuin korjaavaa työtä. Läyliäisiin ei usein tunnu panostus riittävän, vaikka se on kirkonkylän jälkeen väestöltään suurin Lopen kylistä. Ja tällä en kuitenkaan tarkoita sitä, että isompien kuuluisi jyrätä, niin kuin nykyään yleisesti käy, vaan palveluita ja tukea tulisi kaikkien kunnan osien saada tasapuolisesti toki väestömäärään ja tarpeisiin suhteutettuna. Ihmetystä on herättänyt kunnan nuorisotyön panoksen riittävän kuitenkin keskitetyn kirkonkylän nuorisotilan lisäksi Launosten kylän nuorisotilatoiminnan ylläpitämiseen, muttei Läyliäisten. Kunnat panostavat alueisiin, joissa syrjäytymisriski on korkeampi eikä rahaa tästä syystä tahdo enää riittää ehkäisevään työhön (Malkamäki & Salovaara 2013, 11). En kuitenkaan usko tilanteen olevan kirkonkylällä tai Launosissa sen riskialttiimpi kuin Läyliäisissäkään ja siksi resurssit tulisi jakaa tasan lähipalveluiden turvaamiseksi.

Kylätoiminnalla olisi mahdollisuus ja haluakin kehittää omaa asuinseutua kunnan tarjoamien palvelujen rinnalla, mutta väkeä tulisi saada toimintaan lisää ja tiiviimpi yhteistyö kunnan kanssa johtaisi pysyvämpään toimintaan. Syitä osallistumattomuuteen on kaiketi monia, mutta piilekö kaikkien taustalla lähinnä välinpitämättömyys ja toisaalta myös epä tietoisuus ja ennakkoluulot yhdistystoiminnan luonteesta? Sitoutuminen ja oman persoonan ja kapasiteetin laittaminen likoon yhteiseksi hyväksi ei näytä kuuluvan ajan henkeen. Toiminnasta otetaan irti vain se, mitä itse tarvitaan. (Viitanen 2007, 274.) Oma yksilöllistä hyvinvointia ja tarpeita pidetään usein yhteisiä asioita tärkeämpinä ja ensisijaisesti toteutettavina, eikä aikaa ja halua riitä tämän jälkeen yhteisten asioiden ajamiseen, rajoittaisihan se omaa vapautta. Kuitenkin vapauden ja individualistisuuden seurauksena on usein yksinäisyys, heikentyneet suhteet muihin ihmisiin. Yksilön on tällöin kannettava yksin vastuu kaikesta omassa elämässään, vastavuoroisuus ei toteudu. (Heiskanen & Saaristo 2011, 16 & 19.) Haluammeko saada aikaan tällaista kehitystä?

Kylätoiminta vaatii vankkaa uskoa yhteistoimintaan, sillä pitkäkestoisia ja vaikuttavia tuloksia ei heti synny eikä toiminnan tehokas jatkumo ole itsestäänselvyys. Toiminta

saattaa hiipua alkuinnostuksen jälkeen ja vaikeuksista voi olla hankala päästä yli. (Hautamäki 1979, 21.) Kuitenkin kylätoiminnan mahdollisuudet ovat valtaisan, joten vaihtoehtoja sen ylläpitämiseen olisi tarpeen pohtia. Pohdintaa aiheuttaa lisäksi yhteisöllisyyden saavuttaminen tai se, onko tämä enää mahdollistakaan vai pelkkä vanhanaikainen illuusio. Yhteisöllisyyden nähdään kuitenkin olevan ratkaisu moneen pulmaan, mutta ihmisiä on silti vaikea saada liikkeelle yhteistä hyvää puolustamaan. (Heiskanen & Saaristo 2011, 21.) Toivoa tulevaan antaa kuitenkin hankkeen aikana solmitut yhteistyösuhteet ja toimintaan mukaan saadut aktiivit. Ehkä kylätoiminnalle ja sen myötä yhteisöllisyyden kokemiselle olisikin tarvetta ja kyläläisillä jopa innostusta osallistua sen toteuttamiseen.

Yhteisöpedagogin ammattitaidon näkökulmasta kylätoimintaa ja yhteisöllistä asennetta tulisi markkinoida enemmän kunnissa, yhdistyksissä ja yhteisöissä. Ihmiset tulisi saada innostumaan siitä. Yhteisöpedagogin koulutus ja ammattitaito voisivat olla omiaan työtehtävissä kylä- ja yhdistystoiminnan edistämiseksi. Annettavaa olisi niin kuntalaisten kouluttamiseen kuin innostamiseenkin. Yhteisöpedagogin tehtävänimikkeitä voisivat tällaisessa työssä olla esimerkiksi järjestökoordinaattori tai kyläkehittäjä toimenkuvanaan verkostojen ja yhteistoiminnan luominen sekä neuvonta ja koulutus yhdistystoimintaan ja kehittämishankkeisiin liittyen.

Yhteisöpedagogin koulutus antaa valmiuden soveltaa ammattitaitoa erilaisissa yhteisöissä, esimerkiksi kyläyhteisössä. Opintoihin voisi mielestäni sisällyttää enemmän esimerkkejä yhteisöpedagogin toimintaympäristöistä ja työnkuvista. Esimerkiksi kylätoiminnasta ja sen ohjaamisesta ja kehittämisestä en ole esimerkkejä kuullut. Kenttä on toki valtavan laaja, joten jako tapahtuu helposti yleisimpiin järjestö- ja nuorisotyön tehtäviin.

6.1 Johtopäätökset

Työskentelyssäni päädyn johtopäätökseen, että kylätoiminnalla sekä yhdistysten että asukkaiden toteuttamana on edessään monia haasteita, mutta myös mahdollisuuksia kautta maan. Tietynlaista vanhakantaista kyläyhteisöllisyyttä tulisi etsiä, mutta keinot

sen toteuttamiseksi sekä sen tuotokset voivat olla myös moderneja, nykyväestöä kiinnostavia sekä aktivoivia. Tässä kehittämistyössä olisi sijaa monelle uudelle työpaikallekin, mutta se vaatii aina rahallisia resursseja.

Kylän olohuone -hanke sai paljon positiivista palautetta ja siinä tehty työ koettiin tärkeäksi. Kyläläiset heittelivät hyviä toiveita ja ideoita toiminnan kehittämiseksi ja palvelujen monipuolistamiseksi. Näitä olemme pyrkineet toteuttamaan kykyjemme mukaisesti. Toivoa sopii, että hankkeen aikana myös palvelujen käyttäjissä eli kylän asukkaissa on herännyt puolestaan ajatus siitä, että osallistumalla itsekkin kylätoimintaan, kehitystä voisi tapahtua enemmän. Tästä yhteisöllisyyden siemen lähtisi itämään ja kansalaisaktiivisuus lisääntyisi.

Hankkeesta tiedottamisen, palautekyselyn toteuttamisen sekä mahdollisesti myöhemmin opinnäytetyöni julkistamisen voi olettaa toimivan työkaluina kiinnostuksen heräämiseen. Työtä aktivoinnin ja innostamisen keinoin tulisi hankkeen päätyttyäkin jatkaa, jotta osallisuus ja yhteisöllisyys jäisivät pysyväksi tilaksi Läyliäisten kylälaisten keskuudessa.

6.2 Opinnäytetyön prosessista

Opinnäytetyöprosessini on ajallisesti ollut pitkä, tosin suurin kirjoitustyö ja panostus ajoittuivat vasta kesälle 2014. Alkuvuodesta 2013 tein kuitenkin opinnäytetyöstäni suunnitelman aiheen varmistuessa ja ideoita olen pyöritellyt mielessäni pitkin matkaa hankkeen eri vaiheissa. Oman henkilökohtaisen elämäntilanteeni sekä hankkeen jatkoajan takia päädyin muuttamaan aikatauluani opinnäytetyöni valmistumiseen liittyen siten, että sain hankkeen loppuajoista sekä tulevaisuudennäkymistä pohdintoja mukaan työhöni.

Perinpohjainen perehtyneisyys hankkeeseen sekä käytännön että teorian pohjalta auttoi lopullisessa kirjoitusprosessissa. Sain mielestäni hyvin yhdistettyä käytännön kokemustani tietoperustaan sekä laki- ja lupakiemuroihin, joita hanketyöskentely sisältää. Uskon työstäni olevan hyötyä tilaajataholle niin tiedottamisen, raportoinnin

kuin tulevien suunnitelmien laatimisen yhteydessä. Työstäni voivat saada esimerkkejä myös muut hanketyöskentelijät sekä alan opiskelijat.

LÄHTEET

- Aro, J. 2011. Yhteisöllisyys ja sosiaalinen side. Teoksessa: Kangaspunta, S. (toim.) 2011. Yksilöllinen yhteisöllisyys. Avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen. Tampereen Yliopistopaino Oy. Tampere University Press.
- Bardy, M. 2001. Lasten osallisuuden monet paikat. Teoksessa: Bardy, M., Salmi, M. & Heino, T. 2001. Mikä lapsiamme uhkaa? Suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun. Stakes. Raportteja 263.
- Bardy, M. 2001. Peruspalvelut ohenivat. Teoksessa: Bardy, M., Salmi, M. & Heino, T. 2001. Mikä lapsiamme uhkaa? Suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun. Stakes. Raportteja 263.
- Bardy, M., Heino, T. & Salmi, M. 2001. Projektikehittämisen vuosikymmen. Teoksessa: Bardy, M., Salmi, M. & Heino, T. 2001. Mikä lapsiamme uhkaa? Suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun. Stakes. Raportteja 263.
- Eräsaari, L. 2011. Julkisten palvelujen muutokset yksinäisyyden aiheuttajina. Teoksessa: Heiskanen, T. & Saaristo, L. 2011. Kaiken keskellä yksin. Yksinäisyyden syyt, seuraukset ja hallintakeinot. PS-kustannus.
- Eskelinen, T., Gellin, M., Gretschel, A., Junttila-Vitikka, P., Kiilakoski, T., Kivijärvi, A., Koskinen, S., Laine, S., Lundbom, P., Nivala, E. & Sutinen, R. 2012. Lapset ja nuoret kansalaistoimijoina. Teoksessa: Gretschel, A. & Kiilakoski, T. (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti: lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 118.
- Haarni, I. 2010. Eläkeikäisten kohtaamispaikat tekemisen ja tapaamisen yhteisöinä. Julkaisussa: Gerontologia 1/2010. 24. Vuosikerta. Kasvun ja vanhenemisen tutkijat ry.
- Hautamäki, L. 1979. Elävä kylä – kylätoiminnan opas. Gummerus.

Heiskanen, T. & Saaristo, L. 2011. Modernin ajan yksinäisyys. Teoksessa: Heiskanen, T. & Saaristo, L. 2011. Kaiken keskellä yksin. Yksinäisyyden syyt, seuraukset ja hallintakeinot. PS-kustannus.

Hyyppä, M. T. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. PS-kustannus.

Junttila-Vitikka, P., Gretschel, A. & Kiilakoski, T. 2012. Kunnallisen nuorisotyön osallisuusympäristöt. Teoksessa: Gretschel, A. & Kiilakoski, T. (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti: lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 118.

Kiilakoski, T., Gretschel, A. & Nivala, E. 2012. Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa: Gretschel, A. & Kiilakoski, T. (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti: lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 118.

Kiilakoski, T., Nivala, E., Rynnänen, A., Gretschel, A., Matthies, A-L., Mäntylä, N., Gellin, M., Jokinen, K. & Lundbom, P. 2012. Demokratiaremontin työkaluja. Teoksessa: Gretschel, A. & Kiilakoski, T. (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti: lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 118.

Kuivakangas, J. & Keskinen, M. 2012. Ehkäisevä työ – toiveita, tekoja ja yhteistä hyvää. Teoksessa: Kuivakangas, J. (toim.) 2012. Yhteisöpedagogiikan uudet avaukset. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 29.

Kurki, L. 2008. Innostava matkailu. Sosiokulttuurinen innostaminen ja vapaa aika. Finn Lectura.

Lehtonen, P. 2011. Kylä kaupungissa. Yhteisö kansalaisvaikuttamisen välineenä. Teoksessa: Kangaspunta, S. (toim.) 2011. Yksilöllinen yhteisöllisyys. Avaimia yhtei-

söllisyyden muutoksen ymmärtämiseen. Tampereen Yliopistopaino Oy. Tampere University Press.

Lundbom, P. 2007. Kansalaisaktivismia, oppimista ja uusien toimintamahdollisuuksien etsimistä. Teoksessa: Hoikkala, T. & Sell, A. (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76.

Lundbom, P. & Herranen, J. 2011. Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus. Teoksessa: Lundbom, P. & Herranen, J. (toim.) 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Sarja C. Oppimateriaaleja 24.

Malkamäki, A. & Salovaara, R. 2013. Nuori on alueen loisto ja valo. Julkaisussa: Nuorisotyö 1/13. 67. vuosikerta. Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry.

Niemi, K. 2010. Kansalaiskasvatus osana suomalaisten nuorisoliikkeiden varhaisvaiheen eetosta ja toimintaa. Teoksessa: Nivala, E. & Saastamoinen, M. (toim.) 2010. Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 73.

Nivala, E. 2010. Kansalaisuus nuorisokasvatuksen teorian jäsentäjänä. Teoksessa: Nivala, E. & Saastamoinen, M. (toim.) 2010. Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 73.

Sajaniemen Taidemäki ry. 2014. Sajaniemen Taidemäen toimintakertomus 2013. Viitattu 3.7.2014. <https://sites.google.com/site/sajaniementaidemakinet/home>.

Silfverberg, P. 2007. Ideasta projektiksi. Projektityön käsikirja. Edita.

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry & Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry. Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus. Viitattu 7.7.2014. <http://primapaper.fi/allianssi/vaikuttamismateriaalit/neotasku/primapaper>.

Vaskijärveläiset ry. 2014. Kyläaitta. Viitattu 3.7.2014.

<http://www.vaskijarvi.fi/kylaaitta.htm>.

Viikkouutiset 2014. Nuorten syrjäytyminen on suurin huolenaihe. Riihimäen seudun Viikkouutiset 16.7.2014. SLY-Paikallislehdet Oy.

Viitanen, R. 2007. Nuorisojärjestöt ja niiden muutos 2000-luvun Suomessa. Teoksessa: Hoikkala, T. & Sell, A. (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76.

Vojakkalalaiset ry. 2014. Kyläesittely. Viitattu 3.7.2014. <http://www.vojakkala.fi/>.

YLE Helsinki 2010. Kyläkoulunsa pelastanut Vihtijärvi on vuoden uusmaalainen kylä. Viitattu 3.7.2014.

http://yle.fi/uutiset/kylakoulunsa_pelastanut_vihtijarvi_on_vuoden_uusmaalainen_kyla/5501098.

LIITTEET**Liite1**

Palautekysely

41

Liite1

Läyliäisten kyläyhdistyksen
 olohuonetoiminta:

PALAUTEKYSELY

Vastaa siltä osin kuin olet Olohuoneen palveluita käyttänyt:

·Kuinka tarpeelliseksi olet kokenut Olohuoneella toimivan kesäkioskin?

Erittäin Melko Vähän En lainkaan

·Kuinka tarpeelliseksi olet kokenut Olohuoneen nuorisotilatoiminnan?

Erittäin Melko Vähän En lainkaan

·Oletko osallistunut Olohuoneen muihin toimintoihin?
 (mm. teatteriesitykset, bingo..)

Kyllä __ En __

·Kehitysehdotuksia/toivomuksia olohuonetoiminnalle:

Vastaaja:

Ikä: __ vuotta

Sukupuoli: __ nainen __ mies

Asuinpaikka: __Läyliäinen __Jokin muu Lopen kylistä __Jokin muu
 kunta

·Oletko toiminut joskus jonkin yhdistyksen/järjestön jäsenenä?

Kyllä __ En __

